

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ НАУКОВОЇ УСТАНОВИ З ДЕРЖАВНОЮ ФОРМОЮ ВЛАСНОСТІ ДО РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Тимчук В. М., Гребенюк І. В., Косенко Р. О., Бондаренко Є. С., Єгорова Н. Ю.
Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

У статті на модельному рівні Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН проведено аналіз оцінки готовності наукової установи з державною формою власності до трансформацій за інноваційним вектором розвитку. Анкетуванням було охоплено 82,3% наукового персоналу. Оцінку проводили на 3 типових (модельних) рівнях - оптимістичному, задовільному та проблемному. Виділені ключові фактори для проведення системної перебудови та аргументованого прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: наукова установа, структура, трансформація, оригінатор ОПІВ

Вступ. На теперішній час на фоні зумовлених ринком та процесами глобалізації векторів трансформації аграрного сектору економіки і науки, системно виділяються напрями методологічного забезпечення та наскрізної координації. Показово, що ці підходи значно посилюються світовими тенденціями переходу до активного застосування інформаційних та конвергентних технологій. З одного боку, відносно агропромислового виробництва і особливо галузі рослинництва стратегічно важливими є перехід до рівня стандартизованих сировинних ресурсів (ССР) та трансферу цілісних технологій з відпрацюванням відповідних об'єктів, зон та механізмів. З іншого боку, для реалізації, необхідними є наявність інноваційної інфраструктури та нових організаційних підходів. На сьогодні за вектором інноваційно-інвестиційного розвитку одним з актуальних питань залишається трансформація наукових установ з державною формою власності до рівня оригінатора ОПІВ.

Мета досліджень. Визначити наявний стан, закономірності та ключові фактори переходу наукової установи з державною формою власності до рівня оригінатора ОПІВ в системі трансферу цілісних технологій.

Методика. Дослідження проводили згідно тематичного плану Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН впродовж 2013-2016 рр. Предметом досліджень були виділені проблемні фактори при інноваційних трансформаціях установи з державною формою власності до рівня оригінатора ОПІВ. Оцінку проводили на 3 типових (модельних) рівнях - оптимістичному, задовільному та проблемному. Репрезентативність даних вибірки за номінаціями обмежували 95 % рівнем імовірності. При розробці робочих моделей виходили з урахування позицій організації, структурної та ієрархічної побудови систем, формалізації та системного підходу на засадах наскрізної координації. При проведенні аналізу використовували абсолютні та відносні показники, прогнозування, табличний і графічний методи представлення результатів.

Результати та їх обговорення. Проведений аналіз чинників переходу до рівня конвергентних технологій в системі ринково обумовлених трансформацій в установі з державною формою власності виділяє необхідність наявності блоків аналітики та методологічного забезпечення, які складають базу для прийняття аргументованих управлінських рішень (рис. 1).

При цьому через блоки мотивації, ресурсів та рівня готовності мають бути враховані наявні та перспективні виклики, для чого розробляються відповідні механізми, моделі, система ресурсного забезпечення та структура. Відносно наукової установи з державною формою власності групи факторів розподіляються на зовнішні та внутрішні.

Рис. 1. Аналіз чинників переходу до рівня конвергентних технологій в системі ринково обумовлених трансформацій в науковій установі з державною формою власності.

При цьому блок внутрішніх факторів в силу його більшої керованості має бути трансформований в першу чергу. З цього огляду системно важливою є побудова і організація ефективної структури установи. Для проведення відповідних перебудов має бути проведений аналіз наявного рівня та готовності установи.

В системі відпрацювання методологічних підходів трансформації селекційних установ з державною формою власності до рівня оригінатора ОПВ важливе місце належить аргументації та практичній адаптованості до реалізації блоків зовнішніх і внутрішніх факторів. Враховуючи постійно зростаючу орієнтацію на рефінансування науки за рахунок її інноваційно-інвестиційного розвитку, поряд з менеджерським підходом мають бути враховані відповідність та готовність на рівні конкретної установи. З цього огляду був проведений аналіз, при якому анкетуванням було охоплено 82,3% наукового персоналу Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН. Репрезентативність даних вибірки за номінаціями обмежували 95% рівнем імовірності. В межах номінацій враховували всі виділені респондентами анкетування позиції. Оцінку проводили на 3 типових (модельних) рівнях - оптимістичному, задовільному та проблемному. Для більшої репрезентативності в рамках оцінки факторів застосовували елементи графічного моделювання. В якості основних факторів в першому блоці виділяли фінансовий, технологічний, фундаментальний, інноваційний та фаховий рівні установи (модельний об'єкт – Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН) (рис. 2).

В цілому за основний рівень оцінки всіх факторів для установи респондентами виділено – задовільний 45,2-69,2%. Оцінку респондентами проблемного (18,2-30,0%) і оптимістичного (11,2-37,9%) рівнів можна розглядати як опосередковане підтвердження несистемного на теперішній час усвідомлення та оперування стратегічними напрямками інноваційного розвитку. Для виділення ключових факторів, які відрізняються підвищеною актуальністю та потребують для перебудови установи більшої уваги було проведено їх порівняння в межах 3-х модельних рівнів (оптимістичного, задовільного та проблемного) (рис.3).

В першому блоці факторів на оптимістичному і задовільному рівнях основними ключовими факторами для установи (модельний об'єкт - Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН) виділяються фаховий та фундаментальний рівні. При цьому оптимістичний та задовільний рівні респондентами оцінювався достатньо наближеними один до одного, а проблемний за рівнем оцінок різнився від них. Показово, що на проблемному рівні ключовими факторами виділяються фаховий та інноваційний. Що можна розглядати як свідчення наявності в установі на рівні кадрово-інтелектуального ресурсу достатньої стартової орієнтованості на інноваційні вектори розвитку. Що в свою чергу вимагає акцентованого системного підходу до мотиваційних та організаційних складових. Показовим є також усвідомлення ролі і рівня фундаментальних досліджень, що також підтверджується виділенням фахового рівня.

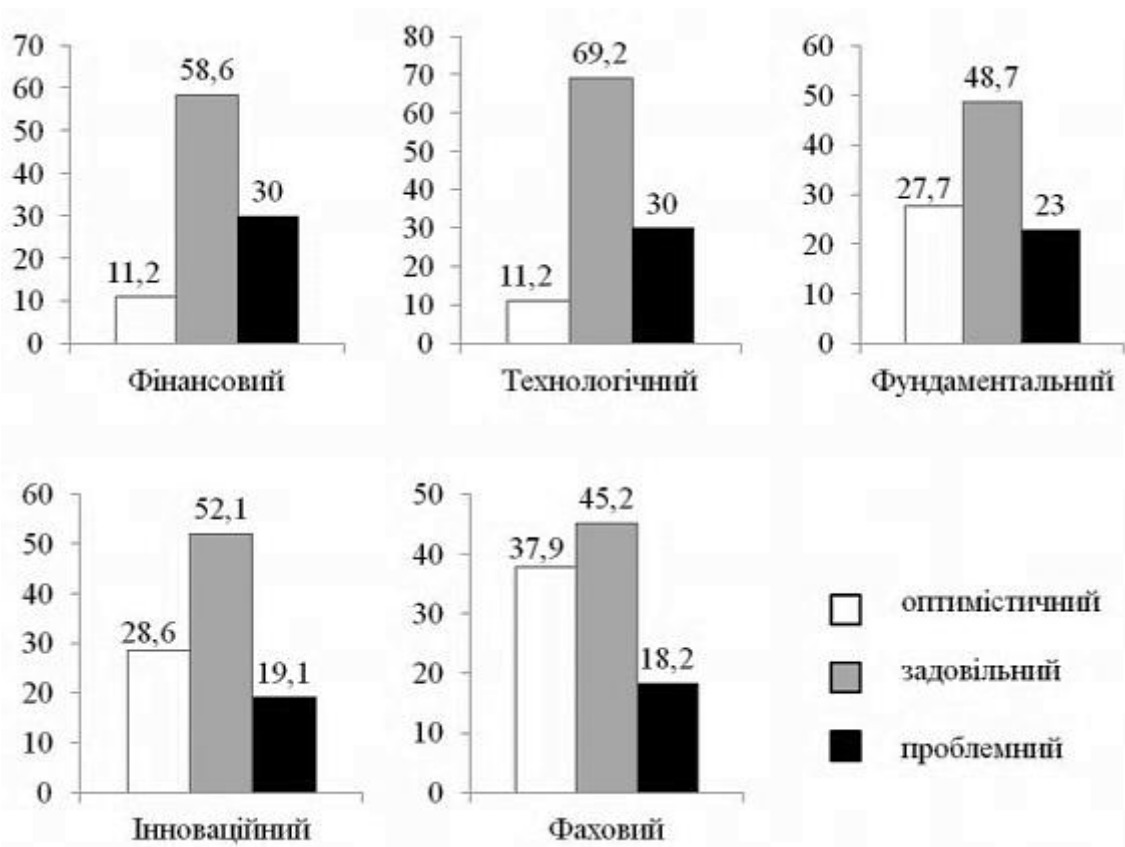
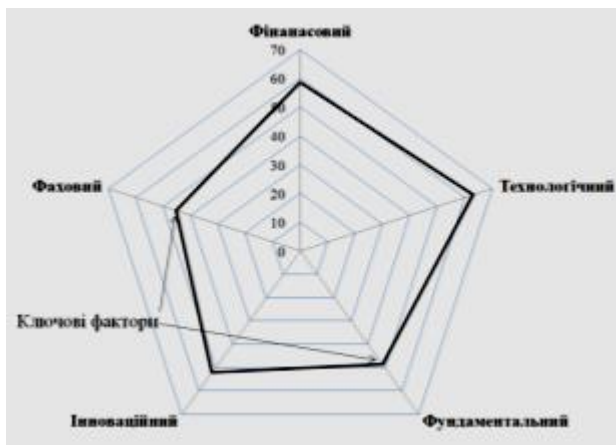

Рис. 2. Розподіл оцінок факторів стану готовності до інноваційних наукової установи до інноваційних трансформацій в ближній перспективі на оптимістичному, задовільному та проблемному рівнях, %.

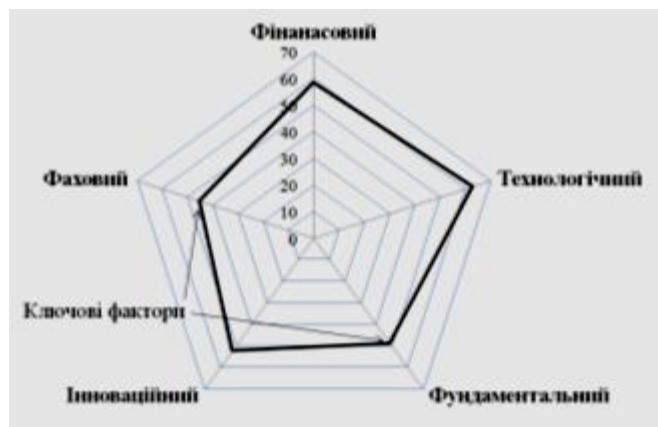
В другому блоці факторів аналізували фактори організації наукового процесу, адміністративного впливу та рівня маркетингової служби (рис. 4).

За факторами адміністративного впливу та рівня маркетингової служби за оцінками респондентів була переважна оцінка і усвідомлення на задовільному рівні. В той час як за фактором організації наукового процесу оцінка на оптимістичному та задовільному рівні були однаковими. Що досить чітко виділяє необхідність пильної уваги до фактору організації наукового процесу як більш стратегічного для реалізації потенціалу установи. Для виділення ключових факторів по другому блоку, які є актуальними для перебудови установи було проведено їх порівняння в межах 3-х модельних рівнів (рис.5).

На оптимістичному та задовільному рівнях достатньо очікувано оцінки респондентів другого блоку свідчать про ординарне і нечітке усвідомлення ролі фактору рівня маркетингу (рівня маркетингової служби). Що можна розглядати як залишки «радянської» системи замовлення-виробництва-розподілу і на що слід звертати увагу в ближній перспективі. Натомість, на проблемному рівні респондентами виділяється саме фактор рівня маркетингу (рівня маркетингової служби). Що демонструє внутрішню готовність кадрового персоналу до активізації ринкової складової в ближній та середньостроковій перспективі. При цьому показово, що на проблемному рівні пильну увагу слід приділити організації наукового процесу саме за рахунок чітких та системних управлінських рішень з переходом від адміністративного на менеджерський тип керівництва. Саме це може бути поясненням оцінок респондентів фактору адміністративного впливу на 3 модельних рівнях (оптимістичному, задовільному та проблемному). Тобто, до певної міри можна говорити про отримання опосередкованого підтвердження наявності на теперішньому рівні в науковій установі з державною формою власності (модельний об'єкт - Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН) стартового усвідомлення необхідності системних дій на латентному рівні.

А. Оптимістичний рівень

Б. Задовільний рівень

В. Проблемний рівень

Рис. 3. Виділення ключових факторів трансформації в ближній перспективі наукової установи з державною формою власності до рівня оригінатора ОПВ.

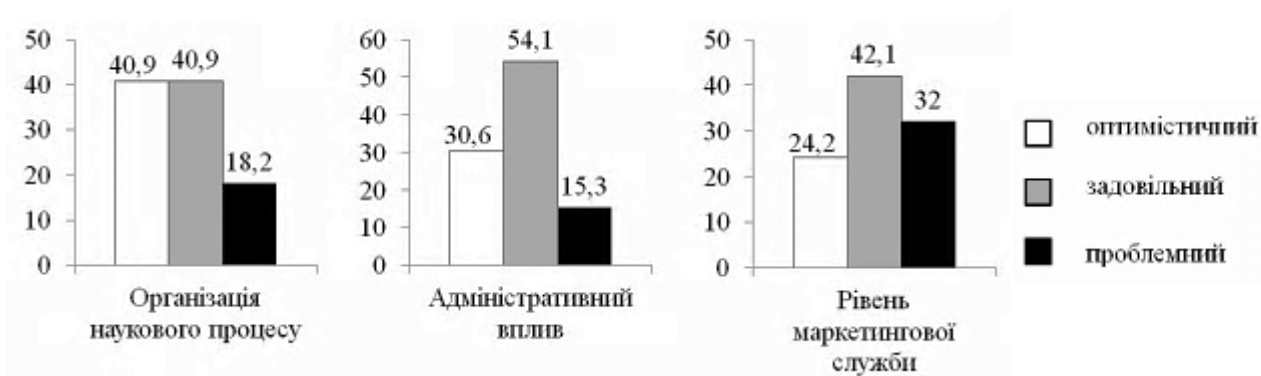

Рис. 4. Розподіл оцінок факторів стану готовності до інноваційних наукової установи до інноваційних трансформацій в ближній перспективі на оптимістичному, задовільному та проблемному рівнях, %.

В третьому блоці факторів були проаналізовані аналітика і маркетингове забезпечення і методологічна підтримка (рис. 6).

Неочікуваною є низька оцінка респондентами фактору методологічної підтримки на задовільному рівні (1,7%). Що можна до певної міри пояснити як нечітке усвідомлення в установі суті, ролі та потенціалу методологічного забезпечення. При цьому різниця між рівнями оцінки також свідчить про адекватність можливого пояснення. Відносно фактору аналітики та інформаційного забезпечення оцінка та готовність кадрового персоналу до реалізації інноваційної моделі розвитку установи була близькою до модельної. Тобто,

отримано підтвердження необхідності посилення системної роботи щодо підвищення ефективності методологічного забезпечення при трансформації наукової установи з державною формою власності до рівня оригіатора ОПВ.

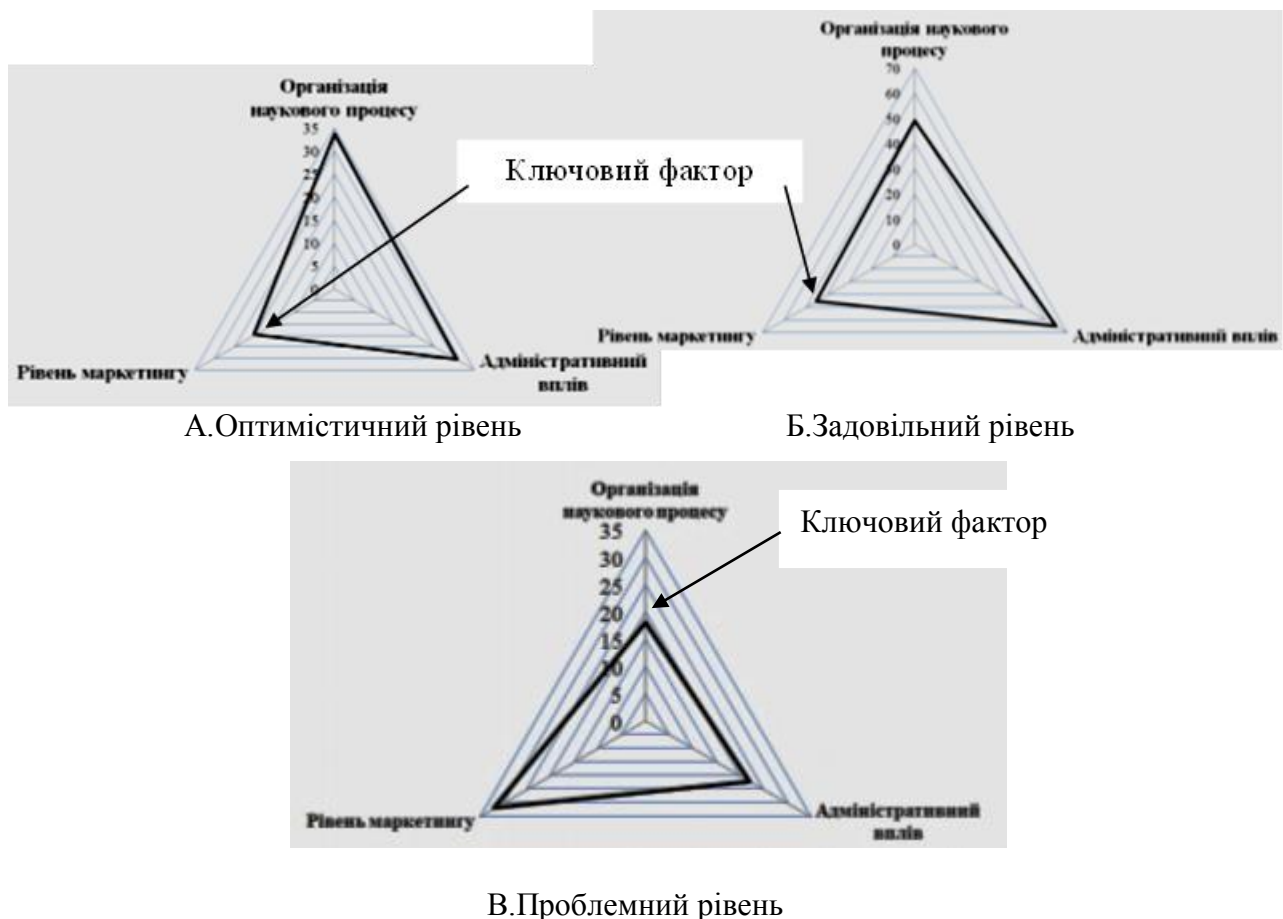

Рис. 5. Виділення ключових факторів трансформації в ближній перспективі наукової установи з державною формою власності до рівня оригіатора ОПВ.

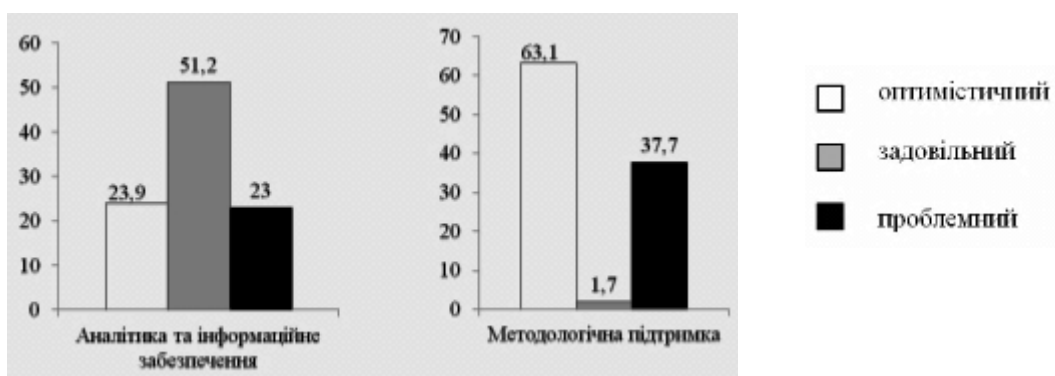

Рис. 6. Розподіл оцінок факторів стану готовності до інноваційних наукової установи до інноваційних трансформацій в ближній перспективі на оптимістичному, задовільному та проблемному рівнях, %.

Згрупований аналіз 8 факторів в четвертому блоці виділяє переважну орієнтацію респондентів в ближній перспективі на фінансові і кадрові складові (рис. 7).

При цьому ключовими і недооціненими респондентами факторами є наукове супроводження та методологічне забезпечення. В значній мірі вони є системно пов'язаними, що також свідчить про необхідність акцентованих системних дій.

Проведений персоніфікований аналіз за градаціями кадрового персоналу дозволив виділити наявні інтелектуальні та менеджерські осередки, які сприймаються колективом і можуть лідерами та менеджерами перспективних напрямів. На основі отриманих результатів розроблені відповідні пропозиції, план заходів та стратегія і тактика інноваційної трансформації установи-оригінатора ОПВ. Методологічні підходи проведення подібних маркетингологічних досліджень виступають інструментарієм та базою для аргументованого прийняття управлінських рішень при трансформації наукової установи з державною формою власності до рівня оригінатора ОПВ.

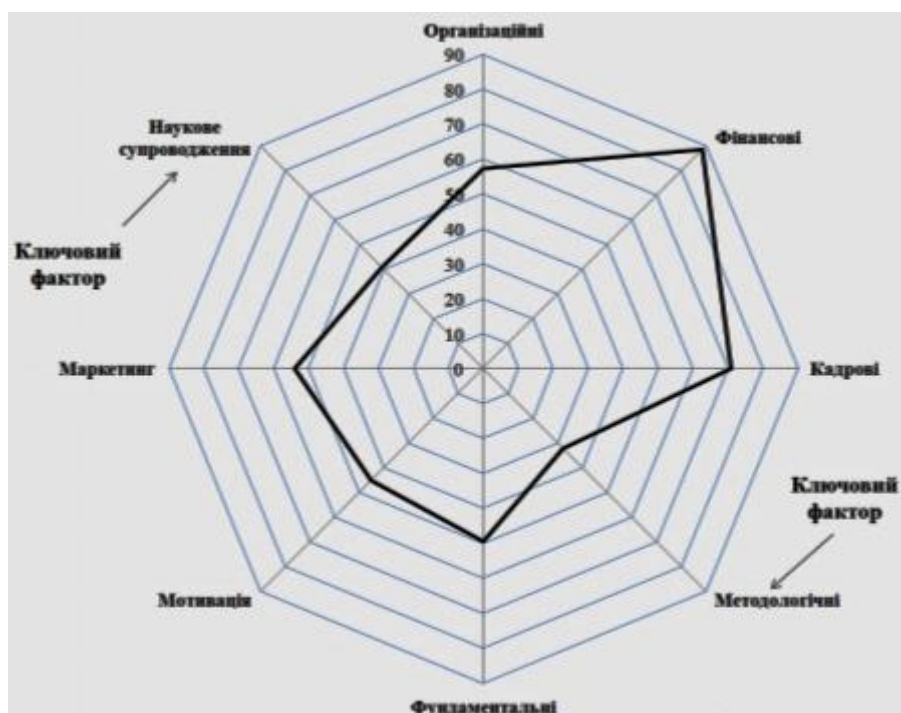

Рис. 7. Виділення ключових факторів трансформації в ближній перспективі наукової установи з державною формою власності до рівня оригінатора ОПВ

Висновки. 1. Отримано підтвердження актуальності та дієвості методологічного підходу формування інноваційної структури наукової установи з державною формою власності в системі переходу до трансферу цілісних технологій в галузі рослинництва.

2. Виділені ключові фактори, які можуть бути використані при інноваційній трансформації та прийнятті управлінських рішень.

3. Для ефективного використання наукового потенціалу та агропромислового виробництва за інноваційним вектором розвитку стратегічним для установи є перехід у середньостроковій перспективі до рівня оригінатора ОПВ.

Список використаних джерел

1. «Ключові особливості інноваційної політики як основи для розробки заходів з посилення інновацій, що сприятимуть наближенню України до конкурентної економіки знань-порівняння ЄС та України.» Витримки з аналітичної роботи проекту ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні» за редакцією Гудрун Румф / Джорджа Стругілопулоса / Ігора Єгорова. – К.: Фенікс, 2011 – 99с.
2. Шубравська О. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки: теоретико-методологічний аспект // Економіка України. – 2012. – № 1. – С.27-35.
3. Тимчук В. М. Проблемні питання трансферу технологічних інновацій в АПВ/ В. М. Тимчук // Вісник аграрної науки. – 2013. – №2. – С.23–25.
4. Матюшенко І. Ю. Технологічна конкурентоспроможність України в умовах нової промислової революції і розвитку конвергентних технологій. Проблеми економіки. 2016. № 1. С. 108–120.

5. Тимчук В.М. Методологічне забезпечення та інструментарій наукового менеджменту в рамках реалізації інноваційних напрямів /В.М.Тимчук// Методичні підходи створення інновацій та трансферу об'єктів інтелектуальної власності у агровиробництво: наукове видання; за ред. В.П.Ситника та В.В.Кириченка.-Х.:Магда Ltd, 2008.-С. 99-104
6. Покотилова В.І. Роль науки у формуванні інноваційного потенціалу агропродовольчого комплексу/В.І.Покотилова// Економіка АПК.- 2008. - №7. - С.68-75
7. Попов Н.А. Основы менеджмента в аграрном производстве /Н.А.Попов, В.Ф.Федоренко.-М.2001-208 с.
8. Менеджмент в АПК /Ю.Б.Королев, В.Д.Коротнеев, Г.Н.Кочетова [и др.].-М.:Колос, 2007. - 424 с.
9. Матюшенко І.Ю. Розробка і впровадження конвергентних технологій в Україні в умовах промислової революції: організація державної підтримки: монографія. Х:ФОП Александра К.М., 2016. 556 с.
10. Інноваційна та науково-технічна сфера: монографія /під заг.ред. Б.В.Гриньова; Д.В.Чеберкус, В.С.Шовкалюк, А.В.Ямчук, Т.С.Писаренко, Т.К.Куранда. К.:НТКУ «КПІ» ВПІ ВПК «Політехніка», 2012. 88 с.

References

1. "Key features of innovation policy as the basis for developing measures to strengthen innovations that will bring Ukraine closer to a competitive economy of knowledge-comparison between the EU and Ukraine." Excerpts from the analytical work of the EU project "Improvement of Strategies, Policy and Regulation of Innovations in Ukraine", edited by Hudrun Rumf / Dzhordzha Strohilopulosa/ Ihora Yehorova. – K.: Feniks, 2011 – 99 с.
2. Shubravskaya O. Innovative development of the agrarian sector of the economy: theoretical and methodological aspect // Ekonomika Ukrainy. – 2012. – No 1. – P.27-35.
3. Timchuk V.M. Problematic issues of transfer of technological innovations in agribusiness/ V.M. Timchuk // Visnyk Ahrarnoi Nauky. – 2013. – No 2. – P.23–25.
4. Matiushenko I. Yu. Technological competitiveness of Ukraine in the conditions of the new industrial revolution and development of convergent technologies. Problemy Ekonomiky. 2016. No 1. P. 108–120.
5. Timchuk V.M. Methodological support and tools for scientific management in the implementation of innovative trends/V.M.Timchuk // Methodical approaches to creation of innovations and transfer of intellectual property objects to agrarian production: scientific publication; ed. by V.P.Sytnyk and V.V.Kyrychenko. -Kh.: Mahda Ltd., 2008.- P. 99-104
6. Pokotilova V.I . Role of science in the formation of the innovative potential of agro-food complex / V.I. Pokotilova // Ekonomika APV. 2008. - No. 7. - P.68-75.
7. Popov N.A. Fundamentals of management in agrarian production /N.A.Popov, V.F.Fedorenko. -M.2001-208 p.
8. Management in agribusiness /Yu.B. Korolev, V.D. Korotneev, G.N.Kochetova [et al] .- M.: Kolos, 2007. - 424 p.
9. Matyushenko I.Yu. Development and implementation of convergent technologies in Ukraine in the conditions of the industrial revolution: organization of the state support: monograph. Kh: Individual Entrepreneur Aleksandrova KM, 2016. 556 p.
10. Innovative and scientific-technical sphere: monograph / endorsed by B.V. Hriniov; D.V. Cheberkus, V.S. Shovkaliuk, A.V.Yamchuk, T.S. Pysarenko, T.K.Kuranda. K.: NTKU "KPI" VPI VPK "Politekhnik", 2012. 88 p.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ОЦЕНКИ УРОВНЯ ГОТОВНОСТИ НАУЧНОГО УЧЕРЕЖДЕНИЯ С ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФОРМОЙ СОБСТВЕННОСТИ К РЫНОЧНЫМ ТРАНСФОРМАЦИЯМ

Тымчук В.М., Гребенюк И.В., Косенко Р.А., Бондаренко Е.С., Егорова Н.Ю.
Институт растениеводства им. В. Я. Юрьева НААН

Ключові слова: наукова установа, структура, трансформація, оригінатор ОПІВ

В статье на модельном уровне Института растениеводства им. В. Я. Юрьева НААН проведен анализ оценки готовности научного учреждения с державной формой собственности к трансформациям по инновационному векторному развитию. Анкетированием было охвачено 82,3% научного персонала. Оценку проводили на 3 типичных (модельных) уровнях - оптимистическом, удовлетворительном и проблемном. Выделены ключевые факторы для проведения системной перестройки аргументованого принятия управленческих решений.

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ESTIMATION OF READINESS OF STATE-OWNED RESEARCH INSTITUTIONS TO MARKET TRANSFORMATIONS

Tymchuk V.M., Hrebeniuk I.V., Kosenko R.A., Bondarenko Ye.S., Yegorova N.Yu.
Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS

Key words: research institution, structure, transformation, intellectual property originator

The readiness of state-owned research institutions exemplified by the Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS to innovative development-oriented transformations is analyzed in the article. The survey covers 82.3% of research personnel. The assessment was carried out at 3 typical (model) levels - optimistic, satisfactory and problematic. Key factors for conducting a systemic reconstruction and justified adoption of managerial decisions are highlighted.